

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศที่มีระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของประชาชน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่ง ถือเป็น การปกครองที่ส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมทางการเมือง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย เป็นการปกครอง “โดยประชาชน” หรือวิธีการอย่างหนึ่งที่ทำให้ประชาชนได้เข้ามีส่วนร่วมในการปกครองก็คือ การกระจายอำนาจการปกครอง โดยทำให้ท้องถิ่นต่าง ๆ มีอิสระที่จะกำหนดนโยบายทางการเมือง เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน ในขณะเดียวกันประชาชนก็จะเป็น ผู้รับผิดชอบการบริหารท้องถิ่นของตนเอง ปัจจุบันประเทศไทยมีการพัฒนามากขึ้น มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเพื่อให้ท้องถิ่นพัฒนาตนเองและให้ได้ประโยชน์ตามความต้องการของ ชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติถึงสิทธิและเสรีภาพของ ประชาชน ตลอดจนให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองและตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ กล่าวคือ รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง รวมทั้งการ ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ นั่นคือสาระสำคัญประการหนึ่งที่สภาร่างรัฐธรรมนูญใช้เป็น หลักในการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เพราะฉะนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีความ จำเป็นอย่างยิ่งในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกว่ามี ความเกี่ยวข้อง มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารที่ตนเองได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ทำให้เกิดความรับผิดชอบและปกป้องสิทธิของคนที่มียอยู่ (สมบัติ ชำรงชัญวงศ์, 2546) ในส่วน ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยในฐานะผู้กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติในการวางแผนพัฒนา ขั้นตอนและวิธีการจัดทำแผนพัฒนา และแผนประจำปีให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นผู้ ที่มีบทบาทภารกิจสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการพัฒนา และให้คำปรึกษา แนะนำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การบริหารงานบุคคล การเงินการคลังและการบริหารจัดการ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการให้บริการสาธารณะ

การวางแผน เป็นกระบวนการเริ่มแรกของการบริหารจัดการทั้งหมด การวางแผน นับเป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในปัจจุบันหน่วยงานทุกระดับตั้งแต่หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด องค์กรท้องถิ่น ตลอดจนกระทรวง ทบวง กรม จำเป็นต้องมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า เพราะว่าการวางแผนเป็นการตั้งอยู่บนรากฐานของสมมติฐานที่คาดการณ์ไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไร อย่างไร เมื่อไร ใครเป็นผู้ทำ เพื่อจะดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามที่คาดคะเนไว้ (ปรีชา สุกใส, 2541) ถือได้ว่าเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุจุดมุ่งหมาย โดยใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องวางแผนการใช้ทรัพยากรเหล่านั้นให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต มีการปฏิบัติตามแผนงานโครงการที่กำหนดให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในช่วงเวลาที่กำหนด มีการควบคุมติดตาม วัดและประเมินผล โดยการบริหารจัดการตามแผน แผนงาน โครงการนั้น จะต้องเป็นการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ทั้งโดยหน่วยงานของรัฐและประชาชน

สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลมีแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น โดยถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2548 เพื่อให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา รวมทั้งสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของชุมชน ตลอดจนสอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาในระดับต่างๆ การมีแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลสามารถทำให้ปัญหาต่างๆ ของท้องถิ่นได้รับการแก้ไขอย่างตรงเป้าหมาย ตรงความต้องการของประชาชน และที่สำคัญมีทิศทางในการที่จะพัฒนาอย่างชัดเจน ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงมีบทบาทอำนาจหน้าที่อย่างกว้างขวาง โดยมีเพียงจะมีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะพื้นฐานแก่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้น แต่ยังคงขยายบทบาทหน้าที่ออกไปรวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นด้วย และเป็นองค์กรที่เปิดโอกาสให้ประชาคมท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารและการตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2548) แต่จากสถานการณ์ทั่วไป ปัจจุบันพบว่า ยังมีปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ขาดการมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบ ติดตามการทำงานของท้องถิ่น (ชูชัย ศุภวงศ์ และยวดี คาคการณ์ไกล, 2542)

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมดังกล่าวจะมีมากน้อยเพียงใดในท้องถิ่น ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมคิด กำหนด ความต้องการ จัดทำแผน รับรู้ ตรวจสอบ แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะต่อการติดตามและประเมินผล ทั้งนี้เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ

เป็นวิธีการสืบเนื่องมาจากปรัชญาทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่เชื่อว่า มนุษย์ทุกคนมีความสามารถตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง หากเขามีข้อมูลเพียงพอและอยู่ในสภาพที่มีการแสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี (อรอนงค์ ธรรมกุล, 2539)

สำหรับกระบวนการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ใช้แนวทางการฝึกกำลังร่วมกันของประชาชนทุกภาคส่วนในสังคมไทยที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกระดับ ทุกขั้นตอน โดยยึดหลักร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบในลักษณะเป็นเครือข่ายการพัฒนา ซึ่งมีการระดมความคิดของประชาชนในชุมชน ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชน จึงถือเป็นหัวใจสำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นระบอบการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน โดยยึดหลักการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชนทุกคน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องปรับวิธีทำงานใหม่ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแกนหลักในการพัฒนา โดยให้ประชาชนเป็นผู้ร่วมคิดกำหนดความต้องการร่วมดำเนินการและร่วมรับผิดชอบ และเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ ต้องส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของท้องถิ่น โดยร่วมคิดกำหนดความต้องการและแนวทางการทำงานที่สามารถนำไปสู่ความสำเร็จของวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายการพัฒนา ร่วมจัดทำแผนพัฒนา รับรู้ ตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแผนงานโครงการพัฒนาในร่างแผนพัฒนา ทั้งนี้เพื่อรักษาสิทธิของประชาชนตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 59 และร่วมปฏิบัติ ติดตามและประเมินผล โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ประเมินผลประโยชน์ที่ได้รับจริง(กระทรวงมหาดไทย, 2548)

สภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน องค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ได้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านและระดับตำบล แต่กลับพบว่า ประชาชนยังให้ความสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีน้อยมาก ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากประชาชนขาดการส่งเสริมและสนับสนุนจากส่วนราชการหรืออาจเกิดจากประชาชนเองที่ไม่สนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน ซึ่งรับผิดชอบในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก โดยในการศึกษานี้มุ่งเน้นที่จะศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปพัฒนาระบวนการจัดทำแผนหรือการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนสนองตอบความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง และเป็นไปอย่างสร้างสรรค์อีกทั้งยังช่วยลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติ

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้ เพื่อต้องการศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยมุ่งเน้นศึกษาในประเด็นที่สำคัญดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตุม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตุม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

สมมติฐานในการวิจัย

1.3.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน และสถานภาพในสังคม มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตุม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

1.3.2 ปัจจัยด้านกลไกภาครัฐ ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ปัจจัยด้านประชาชนและปัจจัยจูงใจ มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตุม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

ขอบเขตในการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ ในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดพื้นที่ทำการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตุม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

2. ขอบเขตด้านประชากร ประชาชนที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ ประชาชนขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตุม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ทั้ง 6 หมู่บ้าน จำนวน 4,015 คน แยกเป็นชายจำนวน 1,918 คน หญิง 2,027 คน มีความหนาแน่นของประชากรเฉลี่ย 41 คนต่อตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือน 1,500 ครัวเรือน (สำนักงานทะเบียนและบัตร อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก, 2556)

3. ขอบเขตด้านเนื้อหาและตัวแปร ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

3.1 ด้านเนื้อหาประกอบด้วย

3.1.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ

1) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชน และสถานภาพในสังคม

2) ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ปัจจัยด้าน กลไกภาครัฐ ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ ปัจจัยด้านประชาชนและปัจจัยจิตใจ

3.1.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะดะตุม อำเภอ พรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่

- 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)
- 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation)
- 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits)
- 4) การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล (Evaluation)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตตำบลมะดะตุม อำเภอ พรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

2. แผนพัฒนาสามปี หมายถึง แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลของ องค์การบริหารส่วนตำบลมะดะตุม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก อันมีลักษณะเป็นแนวทาง ปฏิบัติและรายละเอียดแผนงาน โครงการ กิจกรรมในระยะเวลา 3 ปี (พ.ศ.2557-2559)

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี หมายถึง การ ที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี(พ.ศ.2557-2559)ขององค์การ บริหารส่วนตำบลมะดะตุม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

4. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้าไปมีส่วน ร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยเริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมใน การปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

5. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม ในขั้นตอนของการจัดทำแผนพัฒนาสามปีและการกำหนดแนวทางที่ดำเนินงานของแผนพัฒนา สามปีว่าจะมีลักษณะอย่างไร มีโครงการ/กิจกรรมใดเกิดขึ้นในท้องถิ่นบ้าง

6. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วน ร่วมในการปฏิบัติการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากรการ บริการและการประสานขอความร่วมมือ

7. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการรับผลประโยชน์ จากโครงการ/กิจกรรม ในแผนพัฒนาสามปี เช่น ได้รับความ สะดวกสบายในการดำรงชีวิตประจำวันมากขึ้น จากโครงการพัฒนาด้านคมนาคมขนส่งและการ จัดการผังเมือง เป็นต้น

8. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมสังเกตการณ์ ร่วมติดตามความคืบหน้าและประเมินผล เมื่อโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ในแผนพัฒนาสามปีเสร็จสิ้น

9. แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วม หมายถึง ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

10. ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง สิ่งที่บ่งชี้สถานภาพทางสังคม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด รายได้ ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน สถานภาพทางสังคม ของประชาชนในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

11. ปัจจัยด้านกลไกภาครัฐ หมายถึง ระบบนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือกฎระเบียบ ข้อบังคับขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมไปถึงวิธีการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่เอื้ออำนวยในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

12. ปัจจัยด้านเจ้าหน้าที่ หมายถึง เจ้าหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล

13. ปัจจัยด้านประชาชน หมายถึง ที่การประชาชนมีสำนึกต่อปัญหาและประโยชน์ร่วมกัน มีสำนึกต่อความสามารถและภูมิปัญญาในการจัดการปัญหาซึ่งเป็นผลจากประสบการณ์และการเรียนรู้ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผน รวมไปถึงการมีทัศนคติ ความเชื่อที่มีต่อการจัดทำแผน

14. ปัจจัยจูงใจ หมายถึง การที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดนั้นจะเป็นไปโดยมีเหตุผลที่สำคัญ คือ เขามองเห็นว่าจะได้ผลประโยชน์ตอบแทนในสิ่งที่ทำไป และการได้รับความรัก ความต้องการที่จะให้สังคมยอมรับว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความคาดหวังว่าการศึกษาเรื่องนี้จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่ ดังนี้

1. ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

2. ทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก

3. สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยไปพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลมะตูม อำเภอพรหมพิราม จังหวัด พิษณุโลก เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างสรรค์และลดปัญหาความขัดแย้งของคนในชุมชนได้

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม